

Asta se datora faptului că în acel an 1957, ca și în cei dinainte, românii, mari amatori de vin, erau într-o mare lipsă. În magazinele alimentare nu era vin. „Poporul” n-avea ce să bea. Lipsă de organizare evident, ca pentru toate activitățile administrate de stat, pentru că vii existau în continuare și vin era. Numai că trebuia să te duci după el la fața locului. În realitate, exista o reglementare care interzicea sau cel puțin limita drastic transportul vinului de la producători la piață. Spre deosebire de proprietățile agricole în întregime expropriate deja de zece ani, viile, în cea mai mare parte, nu fuseseră expropriate. Oamenii de meserie știu că munca la vie este de înaltă specificitate. Exproprierea viilor, în afară de cele foarte întinse, care fuseseră preluate de „gospodăria de stat” ca să fie împărțite între micii producători, n-ar fi dus decât la ruina, o dată mai mult, a unei importante bogății. Altfel că statul preferase să lase viile micilor proprietari, obligându-i însă să-i vândă ieftin cea mai mare parte din recoltă. Mânați de un sentiment de auto-apărare, vierii răspundeau declarând recolte mai mici decât în realitate, ca să păstreze o parte mai mare, pe care încercau să o comercializeze pe riscul lor pe o piață liberă practic inexistentă din cauza restricțiilor la transportul vinului care le erau impuse.

Totuși, cum nici măcar cantitățile pe care statul le cumpăra de la producători, la prețuri impuse, nu ajungeau pe piață, lipsa se simțea, iar proprietarii viilor, mulțumiți să poată vinde pe sub mână ce le rămânea, nu le cereau prețuri mari cumpărătorilor veniți la fața locului. Pentru prietenul meu, lucrurile erau simple: lucrând la căile ferate, călătorea gratuit. Lua cu el un butoiuș de vreo 100 de litri, pe care-l pune la vagonul cu bagaje și se aranja cu colegii ca, odată umplut și urcat din nou în tren, să-i fie dat înapoi la destinație fără probleme.

În cazul meu – pentru că mă hotărâsem să intru și eu în acest negoț – era mai complicat: cheltuielile erau mai mari și riscurile de asemenea. Pentru început, a trebuit să mă prevăd cu patru damigene de douăzeci de litri fiecare, pe care le luam cu mine în compartimentul de pasageri. În plus, trebuia

să plătesc biletul dus-întors pentru o distanță care, e adevărat, nu depășea două sute cincizeci de kilometri. După calculele mele, vinul cumpărat la fața locului se putea vinde ușor cu peste dublu la București, deci afacerea rămânea rentabilă.

Și iată că plecăm într-o duminică dis-de-dimineată spre viile din Odobești, unde prietenul meu avea relații. El liniștit, decontractat, cu butoiașul la vagonul de bagaje, eu încărcat cu cele patru damigene, cam neliniștit de această nouă experiență.

Regiunea e vestită pentru viile cele mai renumite din țară, cu vinuri albe foarte apreciate. Din fericire, gara era foarte aproape de vii.

Ce amintiri de neuitat! Nu sunt mare cunoscător în vinuri și nici cine știe ce băutor, dar vinurile erau divine. Un vin bogat, de culoarea aurie a mierii, cu un buchet admirabil.

Începeam cu un tur de degustări. Era riscant. Trebuia să cântărim foarte bine ce degustăm, căci vinurile fiind toate excelente, degustările pe nemâncate, cum eram, riscau să ne fie fatale.

După ce cumpăram, localnicii ne ajutau să transportăm vinul la gară, cu un cărucior; apoi urma întoarcerea.

Pentru prietenul meu Rică – diminutiv de la Aurel – nici o problemă. Nu și pentru mine. Aveai dreptul să cumperi pentru tine, fără alte justificări, o damigeană, dar nu patru. Orice control al miliției economice în timpul drumului s-ar fi soldat cu confiscarea și cu o amendă. Rică se însărcina, normal, cu a doua damigeană. Pentru celelalte două, făceam apel la amabilitatea eventualilor tovarăși de drum, cerându-le ca, dacă vine controlul, să spună că damigenele sunt ale lor. Oamenii erau întotdeauna binevoitori, mai ales că spuneam că vinul e pentru o nuntă, botez sau chiar înmormântare, conform tradițiilor ortodoxe.

Am făcut drumul de patru ori și n-am avut nici o neplăcere. Ajuns la destinație, încărcam damigenele într-un taxi, în 1957 mai erau încă taxiuri particulare, și duceam totul la părinții mei, care aveau și ei partea lor. Până în seara următoare, începând chiar cu șoferul, vindeam totul. A treia și a patra oară

plecam deja din București cu carnetul plin de comenzi. O dată a fost chiar o comandă pentru o nuntă. Începeam să-mi pun problema cum să-mi dezvolt comerțul.

Din păcate, un fapt neașteptat și imprevizibil m-a obligat să mă opresc. O lege nouă a incriminat toate formele de trafic comercial ilicit, între care și activitatea la care mă dedam. Sancțiunile contravenționale de până atunci au fost înlocuite cu pedepse penale cu închisoarea. În plus, infracțiunile erau judecate în procedură de urgență. La simpla constatare cu proces-verbal a flagrantului delict, cazul era judecat în 24 de ore, cu prevenitul în stare de detenție.

Goana după slujbă

În fața unor asemenea riscuri, nu puteam decât să renunț. Între timp, cele trei salarii compensatorii se duseseră deja și nu mai primeam nimic de nicăieri. Chiar în situația în care soția mea lucra, continuându-și studiile în același timp, sau mai bine zis chiar din cauza asta, trebuia să găsesc ceva să-mi câștig existența, mai mult ca oricând.

Providența, dacă poate fi numită astfel, se manifestă sub chipul unui inginer care lucrase în același institut ca și mine și care, din întâmplare, locuia într-o cameră de serviciu în imobilul în care stăteam. Camerele de serviciu dând pe scara pe care circulam și eu, se mai întâmpla să-l întâlnesc când veneam sau plecam. Își schimbase locul de muncă și lucra acum într-o cooperativă specializată în instalarea și întreținerea încălzirii cu gaze.

Aici trebuie să fac o paranteză. Naționalizarea din 1948 însemnase trecerea în mâinile statului a tuturor uzinelor, fabricilor, întreprinderilor de construcții, dar și a comerțului și a sectorului serviciilor. Nu scăpaseră decât micii artizani care lucrau singuri, fără mână de lucru salariată. În acest fel, se crease un vid, în special de servicii, cum sunt saloane de coafură, cizmari, croitori, tâmplari, garaje de reparații auto etc., vid pe care micii meseriași nu erau în măsură să-l umple. Cererea populației era astfel, cel puțin în parte, nesatisfăcută. Același

vid în domeniul subcontractării, la care ar fi putut recurge în mod normal întreprinderile mari. Statul a lărgit atunci activitățile economice prin crearea unui sector intermediar între întreprinderile mari și mijlocii și sectorul privat foarte slab, aproape inexistent. Noul sector a fost constituit din cooperative.

Punând în comun propriile unelte care au căpătat caracter nu de proprietate de stat, ci cooperatistă, meseriașii s-au grupat în cooperative care aveau ca scop acoperirea deficitului dintr-un sector. Cooperativele au fost subordonate unui organism de control, după cum era vorba de cooperativele de producție, sau de consum – prin unitățile de vânzare de produse alimentare sau de manufactură, mai ales în mediul rural.

Toate aceste cooperative aveau nevoie și de încadrare tehnică, contabilă sau comercială, corespunzând necesităților unei unități auto-gestionate. Multe se dotaseră cu ingineri, contabili, magazioneri etc. Personalul de încadrare nu era proprietarul vreunei unelte, cum erau membrii cooperatori, dar era totuși considerat egalul cooperativilor și primea un salariu care, la funcție egală, era mai mic decât cel din întreprinderile de stat.

Cooperativele prezentau un avantaj în ceea ce privește recrutarea. Mai puțin exigente în privința dosarului de cadre, ele dădeau de lucru unei întregi categorii de oameni ale căror antecedente și origini le interziceau să-și găsească o slujbă la stat. Mai mult, mergând pe această cale, cooperativele se umpluseră de marginali nu numai din punctul de vedere al originii și al poziției față de regim, ci marginali pur și simplu din punctul de vedere al eticii, mulți dintre ei fiind veritabili escroci care-și găsiseră adăpost acolo.

Exercitându-și activitățile într-un cadru mai puțin restrictiv, supuse la controale mai puțin riguroase decât întreprinderile de stat, toate cooperativele au cunoscut o înflorire rapidă însoțită de o prosperitate nu numai evidentă, ci adusă la exces prin ocolirea legilor și reglementărilor în vigoare, culminând cu escrocherii importante, care au dat de lucru tuturor instanțelor penale din țară.